

การดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลแพ่ง
สำหรับคดีซื้อขายออนไลน์

ดร.พิชญ์ วิทยารัฐ
ภคิน อัครธีรานุภาพ

การดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลแพ่งสำหรับคดีซื้อขายออนไลน์ Civil Court Proceeding of Online Sale Transaction Case

ดร.พิชญ์ วิทยารัฐ*
Dr.Pich Wittayarat
ภคิน อัครธีรานุภาพ**
Pkin Akkhrathiranuphab

บทคัดย่อ

การดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลแพ่งสำหรับคดีซื้อขายออนไลน์การติดต่อสื่อสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในยุคปัจจุบันนั้นเป็นที่แพร่หลายเป็นอย่างมาก ทำให้การซื้อขายผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทางออนไลน์มีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก จึงทำให้เกิดข้อพิพาทในการซื้อขายออนไลน์มีสูงตามไปด้วยเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ศาลยุติธรรมจึงได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบสำหรับการดำเนินคดีซื้อขายออนไลน์ในการอำนวยความสะดวกแห่งความยุติธรรม เพื่อให้บุคคลทุกคนได้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมง่ายขึ้น ได้รับการคุ้มครองสิทธิ ได้รับการชดเชย การเยียวยาอย่างเหมาะสมเมื่อเกิดข้อพิพาทจากการซื้อขายออนไลน์ ในการนี้คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมจึงได้มีมติจัดตั้ง “แผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่ง” เพื่อรองรับปัญหาข้อพิพาทอันเกิดจากการซื้อขายออนไลน์ และได้มีการออก

*อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง; น.บ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง; LL.M. in International Trade and Commercial Law, Durham University, UK; นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง. E-mail: pich_w@ru.ac.th

Lecturer in Law at Faculty of Law, Ramkhamhaeng University; LL.B. Ramkhamhaeng University; LL.M. in International Trade and Commercial Law, University of Durham, UK; LL.D. Ramkhamhaeng University.

**อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง; น.บ. (เกียรตินิยมอันดับ 2) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; LL.M. in International Financial Services Law, University of Manchester, UK. E-mail: pkin.a@ru.ac.th

Lecturer in Law at Faculty of Law, Ramkhamhaeng University; LL.B. (Second Class Honours), Thammasat University; LL.M. in International Financial Services Law, University of Manchester, UK.

วันที่รับบทความ (received) 28 พฤศจิกายน 2566, วันที่แก้ไขบทความ (revised) 18 มกราคม 2567, วันที่ตอบรับบทความ (accepted) 18 มกราคม 2567.

ประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่อง การจัดตั้งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่งเพื่อดำเนินการระงับข้อพิพาทในเรื่องการซื้อขายออนไลน์โดยเฉพาะ โดยมีการดำเนินกระบวนการพิจารณาประกอบกับข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 และประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้วิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ในคดีซื้อขายออนไลน์

เขตอำนาจของศาลแพ่งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์นั้นสามารถรับคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลแพ่งได้ทั่วราชอาณาจักรไม่ว่าคดีนั้นจะเกิดในเขตหรือนอกเขตของศาลแพ่ง หรือคดีที่เกิดในศาลแขวง ซึ่งมีพื้นที่ทับซ้อนกับเขตของศาลแพ่งก็ตาม เพื่อเป็นช่องทางอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนทั่วไป โดยคดีที่อยู่ในอำนาจของแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่งนี้ครอบคลุมถึงเฉพาะคดีผู้บริโภค หมายความว่าฝ่ายหนึ่งของคู่สัญญาต้องเป็นผู้บริโภคและอีกฝ่ายหนึ่งจะต้องเป็นผู้ประกอบการเท่านั้น ซึ่งการทำสัญญาดังกล่าวจะต้องเป็นการทำสัญญาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ โดยแม้ชื่อของแผนกจะใช้ชื่อว่าคดี “ซื้อขาย” ออนไลน์ แต่หากดูในคำนิยามคำว่า “ซื้อ” หรือ คำว่า “ขาย” ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ประกอบด้วยโดยคำนิยามมาตรา 3 ให้ความหมายรวมถึง การเช่า การเช่าซื้อ หรือได้มาหรือจัดหาให้ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ โดยมีค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น ด้วยเหตุนี้ อำนาจของแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่งจึงครอบคลุมไปถึงการซื้อขายและการให้บริการต่าง ๆ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วย อีกทั้งการดำเนินกระบวนการพิจารณาในแผนกคดีซื้อขายออนไลน์นี้จะต้องดำเนินการพิจารณาในระบบศาลอิเล็กทรอนิกส์เต็มรูปแบบในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การยื่นคำฟ้องผ่านระบบ e-Filing การส่งหมายเรียกและเอกสารต่าง ๆ ตลอดไปถึงการดำเนินกระบวนการพิจารณาผ่านระบบ Google Meet รวมทั้งการทำคำพิพากษาที่จะต้องทำในรูปแบบของข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วยเช่นกัน

คำสำคัญ: คดีซื้อขายออนไลน์, ศาลแพ่ง, ระบบศาลอิเล็กทรอนิกส์

Abstract

As communication via electronic media is currently popular, a number of sale transaction via electronic media is increasingly high. This, consequently, leads people to dispute over online sale transaction. Thus, the Court of Justice has adjusted its proceedings of sale transaction case so as to accelerate the administration of justice to all people to protect their rights, to compensate them for their loss and to remedy their damage to their online transaction appropriately. Regarding the issue, the Judicial Administration Commission establishes “Online Sale Transaction Case Division of the Civil Court” in order to serve as resolution of online sale transaction dispute. Furthermore, it has launched Announcement of the Judicial Administration Commission on Establishment of Online Sale Transaction Case Division of the Civil Court that gives authority of the Division to settle dispute for online sale transaction. Specifically which shall be applied to cases subject to the provisions of Regulation of the President of the Supreme Court on Electronic Court Proceedings B.E. 2563 (2020) and Announcement of the Office of the Judiciary on Criteria, Methods and Conditions relating to the Electronic Court Procedures for Online Sale Transaction Case.

Jurisdiction of the Online Sale Transaction Case Division of the Civil Court covers all cases throughout the Kingdom of Thailand either such case is under the jurisdiction of the Civil Court or not, or under the jurisdiction of any Kwaeng Court sharing its jurisdiction with the Civil Court so that it can accelerate the administration of justice to all people. The jurisdiction of the Online Sale Transaction Case Division of the Civil Court covers only consumer cases where a party is a consumer and the other party is an entrepreneur who enter into a contract via the internet and electronic devices. A part of the Division’s name is Online “Sale Transaction”, which shall be implied under the definition of “Purchase” and “Sale” of the Consumer Protection Act B.E. 2565 (2022) Section 3, providing that “includes a lease, hire-purchase or acquisition by any means in return for remuneration in the form of money or any other benefit”. As a result, jurisdiction of the Online Sale Transaction Case Division of the Civil Court covers sale, purchase, as well as any services on the internet. As for court proceedings of the Online Sale Transaction Case Division of the Civil Court,

it shall be proceeded via full electronic system starting with submission of plaint via e – Filing System, followed by service of summon and legal documents, court proceeding taking place via Google Meet, as well as judgement in electronic file.

Keywords: online sale transaction case, civil court, electronic system

1. บทนำ

การสื่อสารและเทคโนโลยีที่สูงขึ้นในโลกยุคปัจจุบัน รวมถึงการที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มมากขึ้นมีผลทำให้พฤติกรรมของคนนั้นมีการปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย โดยเฉพาะการทำการซื้อขายสินค้าโดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือที่เรียกว่าการซื้อขายออนไลน์นั้นได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เพราะมีความสะดวกสบายไม่ต้องเสียเวลาเดินทาง สามารถหาข้อมูลเปรียบเทียบลักษณะของสินค้าได้โดยง่าย เปรียบเทียบราคาของผู้ขายก่อนที่จะเลือกซื้อได้ ซึ่งทำให้อัตราการทำธุรกรรมในการซื้อขายนั้นเพิ่มขึ้นเป็นอันมาก อย่างไรก็ตาม การมีธุรกรรมการซื้อขายได้ง่ายและมากขึ้นนั้นทำให้เกิดปัญหาและข้อพิพาทเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับการซื้อขายออนไลน์เป็นจำนวนมากเช่นกัน จากการที่ผู้ขายและผู้ซื้อไม่รู้จักกันอยู่ห่างไกลกัน ไม่สามารถตรวจสอบสินค้าที่ซื้อขายกันได้ก่อน เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดข้อพิพาทได้โดยง่าย

ด้วยเหตุนี้ ศาลยุติธรรมจึงได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบสำหรับการดำเนินคดีซื้อขายออนไลน์ในการอำนวยความสะดวกแห่งความยุติธรรม เพื่อให้บุคคลทุกคนได้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมง่ายขึ้น ได้รับการคุ้มครองสิทธิ ได้รับการชดเชย การเยียวยาอย่างเหมาะสมเมื่อเกิดข้อพิพาทจากการซื้อขายออนไลน์ ในการนี้คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมจึงได้มีมติจัดตั้งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่งเพื่อรองรับปัญหาข้อพิพาทอันเกิดจากการซื้อขายออนไลน์¹ และได้มีการออกประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่อง การจัดตั้งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่ง อีกทั้งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 138 ตอนที่ 87 ก ในวันที่ 20 ธันวาคม 2564 ดังนั้น ประกาศนี้จึงมีผลบังคับใช้ในวันที่ 21 ธันวาคม 2564 เป็นต้นไป

โดยวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่งนั้น ในประกาศฉบับนี้ได้ระบุไว้ว่า การซื้อขายสินค้าและบริการบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้นเป็นที่แพร่หลาย ทำให้เกิดข้อพิพาทตามมาเป็นจำนวนมาก “แต่ช่องทางระงับข้อพิพาทที่มีอยู่ไม่เอื้อต่อการที่ผู้บริโภคจะเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นผลให้ผู้บริโภคจำนวนมากไม่ได้รับการเยียวยาความเสียหายจากการถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่สุจริต จึงมีความจำเป็นต้องจัดตั้งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ขึ้นในศาลแพ่งให้เป็นระบบศาลอิเล็กทรอนิกส์เต็มรูปแบบ” ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากการซื้อขายหรือการให้บริการบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ด้วยตนเองโดยตรงสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น²

¹การประชุมคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม ครั้งที่ 13/2564.

²ศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระเกียรติ, ห้องสมุดศาลยุติธรรม, ประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่อง การจัดตั้งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่ง [Online], available URL: <https://library.coj.go.th/th/media/58813/media-58813.html>, 2566 (มิถุนายน, 21).

ด้วยเหตุที่กล่าวข้างต้น บทความนี้มีความประสงค์ที่จะอธิบายและวิเคราะห์ถึงอำนาจในการจัดตั้งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่ง ประเภทคดีที่แผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่งมีอำนาจและรูปแบบการดำเนินกระบวนการพิจารณาของแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่งตามประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่อง การจัดตั้งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่ง

2. อำนาจในการจัดตั้งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่งและอำนาจในการดำเนินกระบวนการพิจารณาทางอิเล็กทรอนิกส์

การแบ่งแผนกในส่วนราชการของศาลยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือ ศาลฎีกานั้น สามารถจัดการได้ด้วยการออกประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม³ โดยคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมนี้จะมีประธานศาลฎีกาเป็นประธาน และมีคณะกรรมการมาจากทั้งศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา รวมทั้งยังมีผู้ทรงคุณเป็นองค์ประชุมด้วย⁴ ซึ่งอำนาจของคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมนี้มีอำนาจที่จะออกประกาศเพื่อการบริหารราชการศาลยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวกับงานบริหารราชการและงานธุรการของสำนักงานศาลยุติธรรม ให้เป็นไปตามนโยบายของประธานศาลฎีกา⁵ ด้วยอำนาจดังที่กล่าวมานี้คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมจึงได้มีการออก “ประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่อง การจัดตั้งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่ง” เพื่อจัดให้มีช่องทางการรับข้อพิพาทได้สะดวก เป็นธรรมและมีความรวดเร็วยิ่งขึ้น

ในส่วนของการดำเนินกระบวนการพิจารณานั้น การที่คดีซื้อขายออนไลน์นั้นเป็นคดีแพ่ง กฎหมายจึงกำหนดให้ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาสามารถมีข้อกำหนดให้คดีบางประเภทสามารถกำหนดรูปแบบการพิจารณาพิพากษาคดีที่เหมาะสมเป็นการเฉพาะ เพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว⁶ อีกทั้งประธานศาลฎีกายังสามารถ

³ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม, มาตรา 4 ศาลฎีกา ศาลชั้นอุทธรณ์ และศาลชั้นต้น อาจแบ่งส่วนราชการเป็นแผนกหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น และจะให้มีอำนาจในคดีประเภทใดหรือคดีในท้องที่ใด ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของแต่ละศาลนั้นแยกต่างหากโดยเฉพาะก็ได้ โดยให้ออกเป็นประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม.

⁴ สำนักคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม, คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม [Online], available URL: <https://ojac.coj.go.th/th/content/page/index/id/121885,2566> (พฤศจิกายน, 26).

⁵ สำนักคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม, อำนาจหน้าที่ ก.บ.ศ. [Online], available URL: [https://ojac.coj.go.th/th/content/page/index/id/121266#:~:text=อักษร%20\(Increase%20Text\)-,อำนาจหน้าที่%20ก.บ.ศ.,หน้าที่%20ดังต่อไปนี้,2566](https://ojac.coj.go.th/th/content/page/index/id/121266#:~:text=อักษร%20(Increase%20Text)-,อำนาจหน้าที่%20ก.บ.ศ.,หน้าที่%20ดังต่อไปนี้,2566) (มิถุนายน, 21).

⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง, มาตรา 34/1 เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และเที่ยงธรรมหรือเพื่อความเหมาะสมสำหรับคดีบางประเภท ให้ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการฟ้องคดี การสืบพยานและการรับฟังพยานหลักฐานการวินิจฉัยคดี ตลอดจนการดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ได้ตามความจำเป็น.

ออกข้อกำหนดเพื่อให้มีการจัดทำสารบบความและสารบบคำพิพากษาให้อยู่ในรูปแบบข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ได้⁷ รวมถึงการยื่นและส่งคำคู่ความและเอกสารไม่ว่าจะเป็นการยื่นหรือส่งต่อศาลหรือต่อคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งสามารถดำเนินการทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อสารสนเทศอื่นใดก็ได้⁸ ซึ่งอำนาจดังกล่าวมานี้ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจึงได้มีการออก “ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563” เพื่อใช้ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาทางอิเล็กทรอนิกส์

ส่วนในการกำหนดรายละเอียดในการดำเนินกระบวนการพิจารณา หรือการยื่น ส่ง หรือรับเอกสาร หรือการนั่งพิจารณาคดีและการบันทึกคำเบิกความพยานนั้น ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 ได้กำหนดให้เป็นไปตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนดด้วยเหตุนี้ การดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีซื้อขายออนไลน์ สำนักงานศาลยุติธรรมได้ออก “ประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้วิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ในคดีซื้อขายออนไลน์” เพื่อใช้ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีกับคดีที่อยู่ในอำนาจศาลแพ่งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์โดยเฉพาะ

3. เขตอำนาจการพิจารณาคดีของแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่ง

เขตอำนาจของแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่งนั้นได้มีประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่อง การจัดตั้งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่ง ข้อ 4 อ้างอิงถึงพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 16 และมาตรา 19/1 ซึ่งกำหนดให้อำนาจแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่งนั้นมีเขตอำนาจในการดำเนินกระบวนการพิจารณาและพิพากษาคดีดังต่อไปนี้

⁷ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง, มาตรา 51 วรรคสองการจัดทำสารบบความหรือสารบบคำพิพากษา การรวบรวมเอกสารในสำนวนความ และการเก็บรักษาสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีตามวรรคหนึ่ง (1) (2) (3) (4) และ (5) อาจกระทำในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ และให้ถือว่าสิ่งพิมพ์ออกของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวที่รับรองโดยวิธีการที่ศาลกำหนดเป็นสำเนาสารบบความหรือสารบบคำพิพากษา หรือเป็นสำเนาเอกสารในสำนวนความแล้วแต่กรณี และให้ใช้แทนต้นฉบับได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา โดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา และเมื่อข้อกำหนดนั้นประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้.

⁸ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง, มาตรา 68 การยื่นและส่งคำคู่ความและเอกสารในลักษณะนี้ไม่ว่าการนั้นจะเป็นโดยคู่ความฝ่ายใดทำต่อศาลหรือต่อคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง หรือศาลทำต่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือทุกฝ่าย รวมทั้งการแจ้งคำสั่งของศาลหรือข้อความอย่างอื่นไปยังคู่ความหรือบุคคลอื่นใด อาจดำเนินการโดยทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นใดก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา และเมื่อข้อกำหนดนั้นประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้.

3.1 คดีที่อยู่ในเขตของศาลแพ่ง

ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 16 วรรคสอง ซึ่งให้กำหนดให้ศาลแพ่งมีเขตอำนาจครอบคลุมตลอดในท้องที่กรุงเทพมหานคร นอกจากศาลที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลดังต่อไปนี้ คือ ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลแพ่งตลิ่งชัน ศาลแพ่งธนบุรี ศาลแพ่งพระโขนง และศาลแพ่งมีนบุรี ดังนั้น หากคดีที่มีเขตอำนาจอยู่ในศาลต่าง ๆ เหล่านี้ จะไม่ถือว่าคดีอยู่ในเขตอำนาจของศาลแพ่งซึ่งจะเป็นกรณีตามข้อ 3.2 ต่อไป

โดยคำว่าที่ที่เกิดขึ้นในหรือนอกเขตอำนาจของศาลแพ่งนั้นไม่ได้มีความหมายถึงเพียงแค่ว่า “มูลคดีเกิด” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 4(1) เท่านั้น แต่ยังมี ความหมายกว้างกว่านั้นซึ่งครอบคลุมไปถึงคดีตามมาตรา 3(1) มาตรา 4 ทวิ มาตรา 4 ตริ มาตรา 5 หรือมาตรา 7 ด้วย กล่าวคือ หากคดีใดมีมูลคดีเกิดขึ้นในเรือไทยหรืออากาศยานไทยที่อยู่นอกราชอาณาจักร ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 3(1) ให้ศาลแพ่งเป็นศาลที่มีเขตอำนาจ นั้นแปลว่า คดีเหล่านี้ถือว่ามิใช่คดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลแพ่งตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรมมาตรา 16 วรรคสอง หรือ คดีที่ไม่ใช่คดีอันเกี่ยวข้องกับอสังหาริมทรัพย์ที่ตั้งอยู่ในราชอาณาจักรไทย อีกทั้งมูลคดีและภูมิลำเนา ของจำเลยไม่ได้เกิดหรือตั้งอยู่ในราชอาณาจักรไทย แต่หากโจทก์มีสัญชาติไทยหรือมีภูมิลำเนาอยู่ใน ราชอาณาจักรไทยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 4 ตริ ให้สามารถฟ้องคดีได้ ต่อศาลแพ่ง ในกรณีเช่นนี้จึงต้องถือว่าคดีนั้นอยู่ในเขตอำนาจของศาลแพ่งอยู่แล้วตามพระธรรมนูญ ศาลยุติธรรมมาตรา 16 วรรคสองเช่นกัน หรือในกรณีที่คดีนั้นมีจำเลยหลายคน และโจทก์ได้ยื่นฟ้อง จำเลยร่วมกันในภูมิลำเนาของจำเลยคนหนึ่งที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำนาจของศาลแพ่ง เช่นนี้ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 5 ก็ให้สามารถยื่นฟ้องคดียังภูมิลำเนาของจำเลยคนใด คนหนึ่งได้ ซึ่งกรณีนี้ก็ต้องถือว่าเป็นคดีที่อยู่ในเขตอำนาจศาลแพ่งเช่นกันตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 16 วรรคสอง ในกรณีเหล่านี้ เมื่อคดีอยู่ในอำนาจของศาลแพ่งอยู่แล้ว ศาลแพ่งแผนกคดีซื้อขาย ออนไลน์จึงสามารถรับคดีไว้พิจารณาและพิพากษาได้ตามปกติ⁹

3.2 คดีที่อยู่นอกเขตของศาลแพ่ง

คดีที่อยู่นอกเขตของศาลแพ่ง คือ คดีที่ไม่ได้อยู่ในเขตอำนาจศาลแพ่งตาม 3.1 ที่กล่าว มาแล้ว ซึ่งอาจจะเป็นเพราะภูมิลำเนาจำเลย หรือมูลคดีไม่ได้เกิดในเขตอำนาจของศาลแพ่ง ซึ่งการที่ เป็นคดีที่อยู่นอกเขตของศาลแพ่งนั้นอาจเป็นคดีเล็กน้อยที่อยู่ในเขตอำนาจผู้พิพากษาคนเดียวในศาล จังหวัดหรือศาลแขวงตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรมมาตรา 25(4) หรือ (5) ก็ได้¹⁰ โดยหากคดีที่อยู่ใน

⁹ไพโรจน์ วายุภาพ, คำอธิบายระบบศาลและพระธรรมนูญศาลยุติธรรม, พิมพ์ครั้งที่ 14 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2562), หน้า 108.

¹⁰เรื่องเดียวกัน, หน้า 144.

นอกเขตอำนาจของศาลแพ่งแล้วฟ้องคดีต่อศาลแพ่ง ศาลแพ่งอาจใช้ดุลพินิจได้ 2 กรณีคือ ก. ยอมรับคดีไว้พิจารณา หรือ ข. มีคำสั่งโอนไปยังศาลยุติธรรมอื่นที่มีเขตอำนาจตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 16 วรรคสาม¹¹

โดยปกติแล้ว หลักการสำคัญอย่างหนึ่งที่ตามมาตรา 16 วรรคสามนี้คือการที่ศาลแพ่งใช้ดุลพินิจรับคดีไว้พิจารณาตั้งแต่ในชั้นตรวจฟ้อง นั่นก็คือการที่โจทก์ยื่นคำฟ้องเข้ามาในศาลแพ่ง ซึ่งศาลแพ่งทราบว่าเป็นคดีนอกเขตอำนาจของศาลแพ่ง แต่ศาลแพ่งมีคำสั่งโดยชัดแจ้งว่ายอมรับคดีไว้พิจารณา ซึ่งการยอมรับนั้นอาจจะเป็นการยอมรับโดยมีคำสั่งโดยชัดแจ้ง¹² เช่น ศาลมีคำสั่ง “เป็นกรณีตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรมมาตรา 16 วรรคสาม พิจารณาคดีแล้วให้รับฟ้องไว้พิจารณาพิพากษาสำเนาให้จำเลย หมายถึงเรียกจำเลยให้ให้การแก้คดี” หรือจะเป็นการยอมรับโดยปริยาย¹³ เช่น การที่ศาลรับฟ้องโดยไม่สั่งโอนคดี หรือการที่ศาลสั่งให้โจทก์เสียค่าธรรมเนียมศาลเพิ่ม เป็นต้น

เพราะฉะนั้น การที่โจทก์ยื่นคำฟ้องออนไลน์เพื่อฟ้องคดีแพ่งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์นั้น แสดงว่าโจทก์ประสงค์จะยื่นฟ้องคดีต่อศาลแพ่ง ซึ่งคดีนั้นมีโอกาสที่จะเป็นคดีที่อยู่นอกเขตอำนาจของศาลแพ่งสูง เนื่องจากคดีออนไลน์นั้นมูลคดีหรือภูมิลำเนาจำเลยอยู่ในเขตอำนาจศาลอื่น การที่ศาลแพ่งรับฟ้องคดีซื้อขายออนไลน์นี้ นั่นก็แสดงว่าศาลแพ่งได้ใช้ดุลพินิจรับฟ้องไว้แล้วตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรมมาตรา 16 วรรคสาม ซึ่งเมื่อรับฟ้องไว้แล้วศาลแพ่งต้องพิจารณาและพิพากษาคดีนั้นให้แล้วเสร็จ จะยกฟ้องด้วยเหตุคดีไม่อยู่ในเขตอำนาจศาลอีกไม่ได้ หรือจะใช้ดุลพินิจโอนคดีไปยังศาลที่มีเขตอำนาจอีกไม่ได้

3.3 คดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลแขวงที่ทับซ้อนกับศาลแพ่ง

พื้นที่ในเขตของศาลแพ่งนั้นจะมีศาลแขวงทับซ้อนอยู่ดังต่อไปนี้ คือ ศาลแขวงพระนครเหนือ ศาลแขวงดอนเมือง และศาลแขวงดุสิต หากคดีนั้นอยู่ในเขตศาลแขวงเหล่านี้ ก็จะไม่ใช้คดีที่เกิดนอกเขตศาลแพ่งตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรมมาตรา 16 วรรคสาม แต่เป็นกรณีที่ต้องด้วยมาตรา 19/1 ซึ่งให้อำนาจศาลแพ่งสามารถใช้ดุลพินิจได้ คือ ก. ยอมรับพิจารณาคดีที่ยื่นฟ้อง หรือ ข. มีคำสั่งโอนคดีไปยังศาลแขวงพระนครเหนือ ศาลแขวงดอนเมือง หรือศาลแขวงดุสิตก็ได้ เช่นกัน¹⁴

¹¹พรพรหม อินทรมพรรย, พระธรรมนูญศาลยุติธรรม, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2561), หน้า 59-60.

¹²คำพิพากษาฎีกาที่ 6890/2537.

¹³คำพิพากษาฎีกาที่ 2115/2523 (ประชุมใหญ่).

¹⁴พรพรหม อินทรมพรรย, เรื่องเดิม, หน้า 71.

จะสังเกตได้ว่า เพื่ออำนวยความสะดวกแห่งความยุติธรรม เพื่อให้บุคคลทุกคนได้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมง่ายขึ้น ได้รับการคุ้มครองสิทธิ ได้รับการชดเชย การเยียวยาอย่างเหมาะสม เมื่อเกิดข้อพิพาทจากการซื้อขายออนไลน์ ศาลแพ่งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์สามารถรับคดีได้ทุกคดีไม่ว่า คดีนั้นจะอยู่ในเขตอำนาจของศาลแพ่งหรือนอกเขตอำนาจของศาลแพ่งก็ตาม คดีที่ยื่นฟ้องออนไลน์ยังแผนกคดีซื้อขายออนไลน์นี้จึงไม่มีปัญหาเรื่องเขตอำนาจศาลในการจะรับคดีไว้พิจารณาได้หรือไม่

4. ประเภทคดีที่แผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่งมีอำนาจ

คดีที่ศาลแพ่งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ที่รับพิจารณาคดีได้นั้น จะต้องเป็น “คดีซื้อขายออนไลน์” ซึ่งตามประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่อง การจัดตั้งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่ง มาตรา 3 ให้ความหมายว่า คดีผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 3(1)¹⁵ ที่เกิดจากการซื้อขายสินค้าหรือบริการบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพราะฉะนั้น จากความหมายในคำนิยามของประกาศฉบับนี้สามารถพิจารณาประเภทของคดีที่ศาลแพ่งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ได้ดังต่อไปนี้

4.1 เป็นคดีแพ่งระหว่างผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคตามมาตรา 19 หรือกฎหมายอื่นกับผู้ประกอบธุรกิจ

ด้วยเหตุนี้ สถานะของบุคคลที่เป็นคู่กรณีจึงเป็นสิ่งสำคัญกับอำนาจในการพิจารณาคดีของศาลแพ่งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์โดยฝ่ายหนึ่งต้องเป็นผู้บริโภคและอีกฝ่ายหนึ่งต้องเป็นผู้ประกอบธุรกิจ

4.1.1 **ผู้บริโภค** มีความหมายอยู่ตามมาตรา 3 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งโดยปกติแล้วผู้บริโภคจะเป็นผู้ซื้อสินค้าหรือบริการมาเพื่อใช้ประโยชน์ด้วยตนเอง ไม่ได้เป็นคนกลางที่ซื้อสินค้าหรือบริการมาเพื่อทำการค้าต่อไปยังบุคคลอื่นอีกทอดหนึ่ง เพราะฉะนั้น หากการซื้อเป็นการซื้อมาเพื่อขายต่อหรือให้บริการต่อ บุคคลนั้นจะไม่ถือเป็นผู้บริโภค ตัวอย่างเช่น การที่ซื้อสินค้าในลักษณะการซื้อสินค้าจำนวนมากและสามารถคืนสินค้าโดยการหักกลบลบหนี้ที่ค้างชำระอยู่มิใช่การซื้อสินค้าไปใช้เอง แต่เป็นการซื้อเพื่อไปขายต่อ เพราะหากขายไม่หมดก็นำมาคืนได้ เช่นนี้ผู้ซื้อ

¹⁵พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551, มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้ “คดีผู้บริโภค” หมายความว่า (1) คดีแพ่งระหว่างผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคตามมาตรา 19 หรือกฎหมายอื่นกับผู้ประกอบธุรกิจซึ่งพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ.

ย่อมอยู่ในฐานะผู้ประกอบการธุรกิจ ไม่ใช่ผู้บริโภคม¹⁶ หรือการที่ผู้เช่าทำกิจการโรงสีข้าว ได้เช่าเครื่องจักรของผู้ให้เช่าไปเพื่อใช้ในกิจการโรงสีข้าวของตน กรณีเช่นนี้ผู้เช่ามิได้เช่าเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ด้วยตัวของผู้เช่าเอง แต่เช่าเพื่อประโยชน์ในทางการค้าอีกทอดหนึ่ง ผู้เช่าจึงไม่ใช่ผู้บริโภค¹⁷ (แต่หากขานาเช่าเครื่องจักรสีข้าวเพื่อไปใช้งานสีข้าวของขานานั้นเอง เช่นนี้ก็ถือเป็นผู้บริโภคได้เช่นกัน) มากกว่านั้น ผู้บริโภคจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการซื้อขายหรือการบริการนั้น ถ้าไม่ได้ประโยชน์จากการซื้อขายหรือการบริการนั้นด้วยตนเอง ก็ไม่ถือเป็นผู้บริโภค ยกตัวอย่างเช่น ผู้รับเหมาก่อสร้างได้รับงานจากผู้ว่าจ้างมาใช้ในการสร้างวิลล่า ผู้รับเหมาก่อสร้างดังกล่าวจึงได้ไปว่าจ้างช่างโดยให้ผู้รับจ้างช่างเข้ามาดำเนินการออกแบบ จัดหาอุปกรณ์และติดตั้งการทดสอบ การบำรุงรักษาเกี่ยวกับอุปกรณ์สรวายน้ำสำหรับวิลล่า 5 หลังดังกล่าว จะเห็นได้ว่าผู้รับเหมาก่อสร้างนั้นเป็นคนกลางในการว่าจ้างต่อไปยังผู้รับเหมาช่าง ไม่ใช่ผู้ที่ได้รับผลแห่งการทำงานหรือได้ใช้ประโยชน์จากงานนั้นโดยตรงแต่อย่างใด จึงมิใช่ผู้ได้รับการบริการและไม่ใช่ผู้บริโภค¹⁸

ท่านอาจารย์เอื้อน ขุนแก้ว ได้ให้ความเห็นว่า “เมื่อนำความหมายมาพิจารณาประกอบกับวัตถุประสงค์ที่กฎหมายประสงค์ที่จะคุ้มครองช่วยเหลือผู้บริโภคซึ่งเป็นบุคคลที่ด้อยโอกาสและเสียเปรียบในสังคม เช่นนี้คำว่า เป็นผู้ซื้อสินค้าหรือบริการมาก็เพื่อใช้ประโยชน์ด้วยตนเอง ไม่ได้เป็นคนกลางที่ซื้อสินค้าหรือบริการมาเพื่อทำการค้าต่อไปยังบุคคลอื่นอีกทอดหนึ่ง”¹⁹

ด้วยเหตุนี้ หากสัญญาซื้อขายหรือบริการดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นสัญญาระหว่างผู้บริโภคมกับผู้ประกอบการก็จะถือเป็นสัญญาระหว่างผู้ประกอบการด้วยกันเองจึงไม่อยู่ภายใต้บังคับมาตรา 3 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และไม่สามารถดำเนินคดีโดยวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคได้ตามมาตรา 3(1) พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 และคดีดังกล่าวก็จะไม่อยู่ภายใต้อำนาจศาลแพ่งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ตาม ข้อ 3 ของประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่อง การจัดตั้งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่ง

4.1.2 ผู้ประกอบการ ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ได้ให้ความหมายโดยอ้างอิงตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 3 เช่นกัน โดยคำนิยามให้ความหมายว่า ผู้ขาย ผู้ผลิตเพื่อขาย ผู้สั่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขาย หรือผู้ซื้อเพื่อขายต่อซึ่งสินค้าหรือผู้ให้บริการและความหมายรวมถึงผู้ประกอบการโฆษณาด้วย ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงนั้น

¹⁶คำวินิจฉัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ 259/2553.

¹⁷คำวินิจฉัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ 379/2555.

¹⁸คำวินิจฉัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ 82/2553.

¹⁹เอื้อน ขุนแก้ว, คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: บริษัท กรุงสยามพับลิชชิ่ง จำกัด, 2562), หน้า 7-8.

จะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ โดยการจะเป็นผู้ประกอบการธุรกิจนั้นจะมีอาชีพในการดำเนินการในการทำธุรกิจในเรื่องนั้น ซึ่งการที่มีการซื้อสินค้าเพื่อมีวัตถุประสงค์ในการขายต่อ เมื่อนำของดังกล่าวไปขายต่อให้แก่ผู้ซื้อ บุคคลนั้นก็จะถือเป็นผู้ประกอบการธุรกิจด้วยเช่นกัน แต่ถ้าซื้อสินค้ามาไม่ได้เพื่อขายต่อ แต่เป็นการซื้อเพื่อนำมาใช้เอง เช่น ซื้อกางเกงมาเพื่อใส่เอง ซื้อรถยนต์มาเพื่อใช้เอง กรณีนี้หากใช้ของนั้นแล้วต่อมาอยากจะขายสินค้านั้นต่อในลักษณะนี้คงไม่ถือเป็นผู้ประกอบการ²⁰

มากกว่านั้น คำนิยามของคำว่าผู้ประกอบการธุรกิจตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ดังกล่าวยังให้หมายความรวมถึงผู้ประกอบการตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าไม่ปลอดภัยด้วย ซึ่งตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 4 ให้ความหมายถึง ผู้ผลิต หรือผู้ว่าจ้างผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขายสินค้าที่ไม่สามารถระบุตัวผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างผลิต หรือผู้นำเข้าได้ และรวมถึงผู้ซึ่งใช้ชื่อทางการค้า เครื่องหมายการค้า เครื่องหมาย ข้อความ หรือแสดงด้วยวิธีใด ๆ อันมีลักษณะที่จะทำให้เกิดความเข้าใจได้ว่าเป็นผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิตหรือผู้นำเข้า

4.2 คดีผู้บริโภคที่เกิดจากการซื้อขายสินค้าหรือการบริการบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

จากคำนิยามนี้อาจแบ่งองค์ประกอบของคดีที่จะอยู่ในอำนาจของศาลแพ่งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ได้ 2 ประการดังนี้

4.2.1 เป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายและการบริการ โดยการซื้อขายนั้นหากเป็นโดยปกติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะหมายถึงสัญญาระหว่างฝ่ายหนึ่งที่เราเรียกว่าผู้ซื้อต้องการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินไปให้อีกฝ่ายที่เราเรียกว่าผู้ซื้อ และผู้ซื้อตกลงจะชำระราคาให้ นั่นหมายความว่า การทำสัญญาใด ๆ ที่ไม่เป็นผลเป็นการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินไปให้อีกฝ่ายหนึ่ง ก็จะไม่เป็นสัญญาซื้อขาย เช่น การทำสัญญาซื้อตัวเครื่องบิน จะเป็นสัญญาที่ฝ่ายหนึ่งรับขนคนโดยสารโดยได้บำเหน็จตอบแทน ลักษณะเช่นนี้จะไม่ใช่สัญญาซื้อขาย แต่เป็นสัญญารับขนคนโดยสาร

อย่างไรก็ตาม ประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่อง การจัดตั้งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่งได้อ้างอิงถึงคดีผู้บริโภคจึงอาจต้องดูคำนิยามคำว่าซื้อขายที่อยู่ในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ประกอบด้วย โดยคำนิยามมาตรา 3 ให้คำว่า “ซื้อ”²¹ และคำว่า “ขาย”²²

²⁰ คำวินิจฉัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ 185/2558.

²¹ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522, มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้ ซื้อ หมายความว่ารวมถึง เช่าซื้อ หรือได้มาไม่ว่าด้วยประการใด ๆ โดยให้ค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น.

²² พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522, มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้ ขาย หมายความว่ารวมถึง ให้เช่า ให้เช่าซื้อ หรือจัดหาให้ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น ตลอดจนการเสนอหรือการชักชวนเพื่อการดังกล่าวด้วย.

ให้หมายความรวมถึง การเช่า การเช่าซื้อ หรือได้มาหรือจัดหาให้ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ โดยมีค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากคำนิยามนี้ การซื้อขายจึงอาจหมายถึงสัญญาอื่น ๆ ที่มีค่าตอบแทนได้ทั้งหมด ดังนั้น การที่จะได้มาโดยที่มีการชำระเงินเป็นการตอบแทนย่อมถือเป็นการซื้อขายตามคำนิยามนี้ได้ แม้จะไม่ใช้การได้มาในลักษณะที่เป็นกรรมสิทธิ์ก็ตาม เช่น การซื้อตัวเครื่องบิน ที่แม้จะเป็นสัญญารับขนคนโดยสาร แต่จะมีลักษณะการได้มาหรือจัดหาให้ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ โดยให้ค่าตอบแทน ก็คงต้องถือว่าเป็น การซื้อขายตามความหมายของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แล้ว รวมทั้งการซื้อตัวอื่น ๆ เช่น ตัวชมภาพยนตร์ ตัวชมคอนเสิร์ต ตัวชมกีฬา แม้จะไม่มีกรรมสิทธิ์ใดๆต่อกันระหว่างคู่สัญญา แต่ก็ต้องถือว่าเป็นลักษณะการได้มาหรือจัดหาให้ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ โดยให้ค่าตอบแทน จึงถือว่าเป็นการซื้อขาย ซึ่งหากดำเนินการให้ได้มาบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ก็จะอยู่ในอำนาจแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่ง

นอกจากการซื้อขายแล้ว ยังรวมถึงการบริการต่าง ๆ ด้วย ซึ่งในปัจจุบันการให้บริการนั้นมีผู้ประกอบการทั้งรายใหญ่ รายย่อยจำนวนมาก ตัวอย่างเช่น การให้บริการสตรีมมิ่ง (การรับส่งสัญญาณส่งไฟล์มัลติมีเดียทั้งภาพและเสียงผ่านเครือข่ายระบบอินเทอร์เน็ตด้วยการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งไม่ต้องมีการดาวน์โหลดไฟล์ทั้งหมดจนครบในการรับชม เช่น Netflix, Youtube หรือ Spotify เป็นต้น) การให้ใช้โปรแกรม (เช่น Microsoft 365, Photoshop หรือ Canva) ซึ่งเป็นการดาวน์โหลดโปรแกรมมาใช้และชำระเงินเป็นรายเดือน รายปี หรือการให้บริการขนส่งของหรืออาหาร (Grab หรือ Lineman) การให้บริการในการเล่นเกมส์โดยเสียค่าใช้จ่าย เป็นต้น

4.2.2 เป็นการดำเนินการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อินเทอร์เน็ต คือ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่อกันโดยอาศัยโครงสร้างระบบสื่อสารโทรคมนาคมเป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งจะครอบคลุมทั่วโลกโดยการดำเนินการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอาจทำได้ด้วยเครื่องมือหลายอย่างที่สามารถต่อเข้าสู่ระบบได้ เช่น คอมพิวเตอร์ หรือโทรศัพท์มือถืออันเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพราะฉะนั้น การซื้อขายหรือการบริการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้น คู่สัญญาจะอยู่คนละที่กัน ไม่ได้อยู่ในสถานที่เดียวกันทำสัญญากันผ่านตัวกลางอันเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ดังนั้น หากคู่สัญญาไปอยู่ในที่เดียวกันและทำสัญญาซื้อขายกันโดยจะมีการโอนเงินชำระเงินผ่านแอปพลิเคชันธนาคารในโทรศัพท์เคลื่อนที่หรือใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต เช่นนี้ก็จะไม่ได้มีการทำสัญญากันผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ยกตัวอย่างเช่น ผู้ซื้อเข้าร้านค้าไปซื้อของที่ร้านสะดวกซื้อและชำระราคาผ่านทางแอปพลิเคชันธนาคารในโทรศัพท์ เช่นนี้ไม่ใช่การซื้อขายบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แต่หากผู้ซื้อส่งของจากร้านสะดวกซื้อในแอปพลิเคชันของร้านสะดวกซื้อและให้ร้านสะดวกซื้อนั้นมาส่ง เช่นนี้เป็นการทำสัญญาบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

เพราะฉะนั้น อำนาจของแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่ง จะพิจารณาได้เฉพาะคดีซื้อขายออนไลน์ ซึ่งหมายความว่าคดีดังกล่าวจะต้องเป็นคดีผู้บริโภค นั่นคือ คู่สัญญาคนหนึ่ง

ต้องเป็นผู้บริโภคและอีกคนหนึ่งจะต้องเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ และทั้งสองผ่านตกลงทำสัญญาอันเป็นการซื้อขาย ซึ่งรวมถึงการเช่า เช่าซื้อ หรือจัดให้ได้มาโดยเสียค่าตอบแทนด้วย หรือเป็นการบริการ ที่มีการทำขึ้นบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

5. รูปแบบการดำเนินกระบวนการพิจารณาของแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่ง

ตามประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่อง การจัดตั้งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ ในศาลแพ่ง ข้อที่ 4 นั้นกำหนดให้การดำเนินคดีใช้ในระบบศาลอิเล็กทรอนิกส์เต็มรูปแบบในทุกขั้นตอน ซึ่งเป็นเสมือนบังคับว่าหากมีขั้นตอนใดที่ไม่สามารถดำเนินการในระบบศาลอิเล็กทรอนิกส์เต็มรูปแบบได้ จะต้องกลับไปดำเนินคดีตามปกติ (ไปดำเนินคดีผ่านศาลในเขตอำนาจตามปกติ) โดยการดำเนินกระบวนการพิจารณาในระบบศาลอิเล็กทรอนิกส์นั้นอยู่ภายใต้ประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้วิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ในคดีซื้อขายออนไลน์ โดยจะมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

5.1 ดำเนินการยื่นคำฟ้องผ่านระบบ e-Filing²³

การจะดำเนินกระบวนการพิจารณาในระบบศาลอิเล็กทรอนิกส์จะมีการยื่นคำฟ้องผ่านระบบ e-Filing²⁴ โดยผู้ที่ต้องการเข้าใช้งานจะต้องเข้าไปที่ <https://efiling3.coj.go.th/eFiling/#/> และลงทะเบียนโดยแยกประเภทผู้ใช้งานเป็น ประชาชน กับ ทนาย/อัยการ โดยสำหรับประชาชนนั้น การลงทะเบียนจะเชื่อมต่อกับแอปพลิเคชัน COJ Connect บนโทรศัพท์เคลื่อนที่ (เข้าไปดาวน์โหลดได้ที่ <https://appstore.coj.go.th/cojconnect/>) โดยให้ผู้เข้าใช้งานกรอกรายละเอียดข้อมูลส่วนตัวบนแอปพลิเคชันและเข้าระบบ e-Filing โดยการเชื่อมต่อข้อมูลกับแอปพลิเคชัน COJ Connect

²³ประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้วิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ ข้อ 6 การยื่น ส่ง หรือรับเอกสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์หรือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่จัดทำขึ้นตามประกาศนี้ ให้คู่ความและเจ้าหน้าที่ดำเนินการโดยทางระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์ (ระบบส่งอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing) หรือระบบบริการข้อมูลคดีศาลยุติธรรม (Case Information Online Service : CIOS) หรือระบบอิเล็กทรอนิกส์อื่นของสำนักงานศาลยุติธรรม.

²⁴ประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้วิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ในคดีซื้อขายออนไลน์ ข้อ 5 การยื่นคำฟ้อง คำให้การ คำคู่ความหรือเอกสารยื่นต่อศาล ให้ยื่นทางระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing) สำหรับคดีซื้อขายได้ทุกวันตลอดเวลา โดยกรอกข้อมูลแนบเอกสารและปฏิบัติตามขั้นตอนที่ระบบกำหนด หากกระทำเสร็จสมบูรณ์นอกเวลาทำการปกติหรือนอกวันทำการปกติของศาล ให้ถือว่าเป็นการยื่นในเวลาแรกหรือวันทำการแรกที่เปิดทำการปกติถัดไป ทั้งนี้ ให้ถือตามเวลาของระบบ.

การบรรยายฟ้องยังคงต้องบรรยายฟ้องโดยอาศัยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 172 ซึ่งการบรรยายคำฟ้องโจทก์ต้องระบุถึงตัวข้อหาอันคำฟ้อง โดยจะต้องเป็นคำฟ้องในเรื่องที่เกี่ยวกับคดีซื้อขายออนไลน์ตามที่ได้บรรยายไว้ในหัวข้อที่ 4 ข้างต้น ทั้งต้องมีข้อเท็จจริงอันเรียกว่า ข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาถึงการกระทำของจำเลยที่ถูกฟ้องว่ามีการกระทำอันที่จะต้องรับผิดชอบ อย่างไร ซึ่งการบรรยายข้อเท็จจริงนี้ต้องเป็นการบรรยายรายละเอียดที่เพียงพออันจะทำให้จำเลยทราบถึง เหตุการณ์ที่โจทก์ได้ยื่นคำฟ้องโดยละเอียด ซึ่งอาจจะมีการแนบพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เข้าไปด้วย ซึ่งอาจจะเป็นเอกสารบันทึกเกี่ยวกับการพูดคุยระหว่างคู่ความในการทำสัญญา ภาพบันทึก ซึ่งอาจจะเป็นภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวที่แสดงให้เห็นถึงการผิดสัญญาหรือความเสียหายของสินค้า ที่มีการซื้อขายกัน หรือหลักฐานการชำระราคาสินค้าระหว่างคู่สัญญา เพื่อเป็นรายละเอียดในการ ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป และสุดท้ายต้องระบุถึงคำขอบังคับที่ระบุถึงความต้องการของโจทก์ ว่าโจทก์นั้นต้องการสิ่งใดจากการฟ้องร้องดังกล่าวนี้ เช่นการเรียกค่าเสียหายพร้อมดอกเบี้ย เป็นต้น

ในส่วนของการซื้อจำเลยนั้นหากมีข้อเท็จจริงก็ให้ระบุนำให้ครบถ้วน แต่ในบางครั้งที่ติดต่อ ซื้อขายออนไลน์ โดยสภาพและลักษณะของการทำสัญญาที่ทำกันผ่านเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ไม่ได้ มีการพบปะเฉพาะหน้ากันโดยตรง ทำให้คู่สัญญาอาจจะไม่ได้มีการทราบถึงชื่อนามสกุลกัน เช่นนี้ สามารถระบุเพียงนามหรือ Profile ที่ใช้ในการติดต่อทำนิติกรรมกับโจทก์ในทางออนไลน์ก็ได้ หรือ หากทราบข้อมูลอื่นใดเกี่ยวกับจำเลยก็จะต้องระบุนำให้มีรายละเอียดมากที่สุด โดยในกรณีนี้จะมีเจ้าหน้าที่ ประสานงานขอหรือเรียกข้อมูลเพื่อยืนยันตัวตนของจำเลยไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรายงานผล ให้ศาลต่อไป²⁵

5.2 การส่งหมายเรียกและเอกสาร

โดยปกติแล้วการซื้อขายออนไลน์นั้นคู่กรณีที่ทำสัญญาซื้อขายกันจะต้องติดต่อซื้อขาย กันผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์อยู่แล้ว ซึ่งอาจจะเป็นการติดต่อผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรืออีเมล (E-mail) หรืออาจจะเป็นการติดต่อผ่านแอปพลิเคชันที่ใช้ในการซื้อขาย เช่น Shopee กับ Lazada เป็นต้น หรืออาจจะเป็นการติดต่อผ่านข้อความโดยตรง (Direct Message) ในสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Instagram, Tiktok หรือ Line ซึ่งการติดต่อทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้ ผู้เสียหายซึ่งเป็นโจทก์ฟ้องคดี จะมีช่องทางการติดต่อกับฝ่ายคู่กรณีซึ่งถูกฟ้องเป็นจำเลยในทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์อยู่แล้ว

²⁵ประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้วิธีพิจารณาคดีทาง อิเล็กทรอนิกส์ในคดีซื้อขายออนไลน์ ข้อ 6 คำฟ้องจะระบุตัวจำเลยเพียงชื่อหรือนาม (Profile) ที่จำเลยใช้ในการ ติดต่อทำนิติกรรมกับโจทก์ทางออนไลน์ก็ได้ ในกรณีที่ทราบข้อมูลอื่นที่เกี่ยวกับตัวตนจำเลยก็ให้ระบุนำให้มากที่สุด เท่าที่ทำได้.

ดังนั้น การส่งหมายต่าง ๆ รวมถึงเอกสารก็สามารถส่งผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ในช่องทางที่คู่กรณีใช้ในการติดต่อกับผู้เสียหายได้เลย โดยประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้วิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ในคดีซื้อขายออนไลน์ข้อ 7 นั้น กำหนดให้มีการจัดส่งหมายเรียกและเอกสารในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งการส่งนั้นนอกจากจะสามารถส่งไปยังไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ของจำเลยได้แล้ว ยังสามารถส่งไปยังสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นได้ด้วย ดังนั้น การส่งจึงสามารถส่งไปยังบัญชีผู้ใช้งานของจำเลยในสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นได้ด้วย เช่น ส่งข้อความไปยังบัญชีผู้ขายในแอปพลิเคชันที่ใช้ในการซื้อขาย เช่น Shopee หรือ Lazada ก็ได้ หรือส่งข้อความโดยตรงผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Instagram, Tiktok หรือ Line ก็ได้ด้วยเช่นกัน ไม่จำเป็นจะต้องส่งไปยังภูมิลำเนาหรือสำนักงานของจำเลย ดังเช่นกรณีปกติ โดยการส่งในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์นี้คู่ความนั้นทราบข้อความนับแต่เวลาที่ข้อความนั้นไปถึงคู่ความตามไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของจำเลย

เมื่อจำเลยได้รับหมายเรียกและเอกสารสำเนาคำฟ้องต่าง ๆ แล้ว หากจำเลยประสงค์จะยื่นคำให้การสามารถทำได้ผ่านระบบ e-Filing โดยวิธีการเข้าใช้งานก็จะเหมือนกับการที่โจทก์ยื่นคำฟ้องโดยจำเลยต้องเข้าไปที่ <https://efiling3.coj.go.th/eFiling/#/> เพื่อลงทะเบียนเสียก่อน ซึ่งสำหรับประชาชนนั้นการลงทะเบียนก็จะเชื่อมต่อกับแอปพลิเคชัน COJ Connect บนโทรศัพท์เคลื่อนที่ด้วยเช่นกัน

5.3 การไกล่เกลี่ย การนั่งพิจารณาและคำพิพากษา

การไกล่เกลี่ยและการนั่งพิจารณานั้นจะต้องทำผ่านวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งการนั่งพิจารณานั้นตามคำนิยามข้อ 1 ประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้วิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ในคดีซื้อขายออนไลน์ ให้รวมถึงการดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลทั้งหมด เช่น การชี้สองสถาน สืบพยาน การไต่สวนฟังคำขอหรือคำแถลงและการดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ต่อคู่ความหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในคดี เพราะฉะนั้น ทุกขั้นตอนที่ในการพิจารณาคดีของศาลแพ่งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์นั้นจะต้องทำผ่านวิธีการอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดรวมทั้งการทำคำพิพากษาและคำสั่งต่าง ๆ ของศาล ทั้งการใช้วิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาหรือการออกหมายบังคับคดีก็ให้ศาลจัดทำในรูปแบบข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์เช่นกัน

โดยปัจจุบันศาลแพ่งแผนกซื้อขายออนไลน์ได้มีการดำเนินการผ่านแอปพลิเคชัน Google meet โดยสามารถเข้าห้องพิจารณาได้ที่ <https://civil.coj.go.th/th/content/category/detail/id/22/iid/277616> การดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Google meet นี้เจ้าหน้าที่จะมีการบันทึกภาพและเสียงกระบวนการพิจารณาไว้ในรูปแบบข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์และนำไปจัดเก็บไว้ในสารบบความ แต่อย่างไรก็ตาม การบันทึกนี้จะทำได้เฉพาะเจ้าหน้าที่เท่านั้น คู่ความ

หรือบุคคลอื่นไม่สามารถบันทึกภาพและเสียงการดำเนินกระบวนการพิจารณาได้ รวมถึงห้ามมิให้เผยแพร่ภาพและเสียงกระบวนการพิจารณาด้วย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล

โดยก่อนเริ่มกระบวนการพิจารณาใดก็ตาม คู่ความหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ทนายความ ผู้รับมอบอำนาจ หรือพยาน จะต้องมีการแสดงตนก่อน ซึ่งการแสดงตนนั้นจะเป็นการแสดงบัตรประจำตัวประชาชนผ่านกล้องและจะมีการแสดงผลในจอภาพผ่านระบบ Google meet เมื่อปรากฏภาพแล้วก็ให้เจ้าหน้าที่ทำการบันทึกภาพ โดยภาพที่บันทึกนั้นจะเห็นใบหน้าของบุคคลนั้น พร้อมทั้งบัตรประชาชนอย่างชัดเจนเพื่อเป็นหลักฐานรวมไว้ในสำนวนความของศาล

6. บทสรุป

ศาลยุติธรรมโดยคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมได้มีการออกประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่อง การจัดตั้งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่ง ในการอำนวยความสะดวกแก่ความยุติธรรม เพื่อให้บุคคลทุกคนได้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมง่ายขึ้น ได้รับการคุ้มครองสิทธิ ได้รับการชดเชย การเยียวยาอย่างเหมาะสมเมื่อเกิดข้อพิพาทจากการซื้อขายออนไลน์ที่ในปัจจุบันมีการทำธุรกรรมในรูปแบบนี้เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก โดยให้เขตอำนาจของศาลแพ่งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์นั้นสามารถรับคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลแพ่งได้ทั่วราชอาณาจักรไม่ว่าคดีนั้นจะเกิดในเขตหรือนอกเขตของศาลแพ่ง หรือเกิดในศาลแขวงซึ่งมีพื้นที่ทับซ้อนกับเขตของศาลแพ่งก็ตาม เพื่อเป็นช่องทางอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนทั่วไป โดยคดีที่อยู่ในอำนาจของแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่งนี้ครอบคลุมถึงเฉพาะคดีผู้บริโภค นั้นหมายความว่าฝ่ายหนึ่งของคู่สัญญาต้องเป็นผู้บริโภคและอีกฝ่ายหนึ่งจะต้องเป็นผู้ประกอบการเท่านั้น ซึ่งการทำสัญญาดังกล่าวจะต้องเป็นการทำสัญญาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ โดยแม้ชื่อของแผนกจะใช้ชื่อว่าคดี “ซื้อขาย” ออนไลน์ แต่หากดูในคำนิยามคำว่า “ซื้อ” หรือ คำว่า “ขาย” ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ประกอบด้วย โดยคำนิยามมาตรา 3 ให้ความความรวมถึง การเช่า การเช่าซื้อ หรือได้มาหรือจัดหาให้ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ โดยมีค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น ด้วยเหตุนี้อำนาจของแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่งจึงครอบคลุมไปถึงการซื้อขายและการให้บริการต่าง ๆ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วย อีกทั้งการดำเนินกระบวนการพิจารณาในแผนกคดีซื้อขายออนไลน์นี้จะต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาในระบบศาลอิเล็กทรอนิกส์เต็มรูปแบบในทุกขั้นตอนตั้งแต่การยื่นคำฟ้องผ่านระบบ e-Filing การส่งหมายเรียกและเอกสารต่าง ๆ ตลอดไปถึงการดำเนินกระบวนการพิจารณาผ่านระบบ Google Meet รวมทั้งการทำคำพิพากษาที่จะต้องทำในรูปแบบของข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วยเช่นกัน

บรรณานุกรม

- พรพรหม อินทร์มรรย. พระธรรมนุญศาลยุติธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2561.
- ไพโรจน์ วายุภาพ. คำอธิบายระบบศาลและพระธรรมนุญศาลยุติธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2562.
- เอื้อน ชุนแก้ว. คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: บริษัทกรุงสยาม พับลิชชิง จำกัด, 2562.
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง.
- พระธรรมนุญศาลยุติธรรม.
- พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551.
- ประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้วิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ในคดีซื้อขายออนไลน์.
- ประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้วิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์.
- ประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่อง การจัดตั้งแผนกคดีซื้อขายออนไลน์ในศาลแพ่ง.
- ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563.
- คำพิพากษาฎีกาที่ 2115/2523 (ประชุมใหญ่).
- คำพิพากษาฎีกาที่ 6890/2537.
- คำวินิจฉัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ 259/2553.
- คำวินิจฉัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ 379/2555.
- คำวินิจฉัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ 82/2553.
- คำวินิจฉัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ 185/2558.